ULUSAL YENİDOĞAN TARAMA PROGRAMININ GÜÇLENDİRİLMESİ

Öğr. Gör. Dr. Gülşah ALYAR
ORCID ID : 0000-0003-3628-6664
Atatürk Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu
E-mail: gulsah.kiymik@atauni.edu.tr
Tel: 0505 986 87 88

Ulusal yenidoğan tarama programı tedavi edilebilir hastalıkların belirtileri ortaya çıkmadan tespit edilmesini sağlayan koruyucu halk sağlığı hizmetleridir. Yenidoğan tarama programı kapsamında bebek sağlığının korunması ve sürdürülmesinin yanı sıra olası hastalık durumunda erken dönemde tedaviye başlanması hedeflenmektedir. Programda uygulanan testler kalıtsal, hormonal, metabolik ve hematolojik bozuklukların ileri yöntemlerle incelenmesi konusunda uyarıcı bilgiler vermektedir. Bu testler kolay uygulanabilir, düşük maliyetli, optimal duyarlılık ve özgüllüğe sahip yöntemler olarak tanımlanmaktadır. Yenidoğan tarama programında yer alan testler ülkelerin gelişmişlik düzeyi, hastalığın prevelansı, ulusal fikir birliği, maliyeti ve sağlık önceliğine bağlı olarak değişkenlik göstermektedir. Ülkemizde 1983 yılında Sağlık Bakanlığı'nın ulusal yenidoğan tarama programı kapsamında fenilketonüri, konjenital hipotroidi, biyotinidaz eksikliği, kistik fibrozis taraması ile başlanmış ve hastalık yelpazesi gelişen teknolojiler sayesinde hızla genişlemiştir. Bu doğrultuda 2017 yılında pilot çalışması yapılan konjenital adrenal hiperplazi hastalığı 2022 yılından itibaren 81 ilde uygulanmaya başlanmıştır. Ek olarak otozomal resesif geçiş gösteren ve insidansı yaklaşık 10.000 –12.000 canlı doğumda 1 görülen spinal müsküler atrofi hastalığı da aynı yıl programa dâhil edilmiştir. Bununla birlikte noninvaziv tarama yöntemi nabız oksimetri ile yapılan kritik konjenital kalp hastalığı taraması henüz programa dâhil edilmemiştir. Sınırlı sayıda birimde uygulanmakta olan testin yaygınlığının artırılması planlanmaktadır. Sonuç olarak erken tanı ile kontrol altına alınabilen hastalıkların tarama programına dâhil edilmesi yürütülen programın güçlendirilmesini sağlamaktadır. Bu durum toplumun sağlığı ve refahını yükseltmekle birlikte hastalıkların morbidite ve mortailite oranlarını da azalmaktadır.

Anahtar kelimeler: Yenidoğan tarama programları, tarama testleri, teknoloji

STRENGTHENİNG NATİONAL NEWBORN SCREENİNG PROGRAM

National newborn screening program preventive measures to detect treatable diseases before they develop symptoms are public health services. The newborn screening program aims to protect and maintain infant health as well as to initiate treatment in the early period in case of possible illness. The tests applied in the program provide stimulating information about the examination of hereditary, hormonal, metabolic and hematological disorders with advanced methods. These tests are defined as easy-to-use, low-cost, optimal sensitivity and specificity methods. The tests included in the newborn screening program vary depending on the development level of the countries, the prevalence of the disease, national consensus, cost and health priority. In our country in 1983 within the scope of the newborn screening program of the Ministry of Health screening for phenylketonuria, congenital hypothyroidism, biotinidase deficiency, cystic fibrosis was started, and the spectrum of diseases has expanded rapidly thanks to the developing technologies. Congenital adrenal hyperplasia disease which was piloted in 2017 started to be implemented in 81 provinces as of 2022. In addition spinal muscular atrophy disease which is autosomal recessive and has an incidence of approximately 1 in 10,000-12,000 live births was included in the program in the same year. However critical congenital heart disease screening with the noninvasive screening method pulse oximetry has not been included in the program yet. It is planned to increase the prevalence of the test which is being applied in a limited number of units. As a result the inclusion of diseases that can be controlled with early diagnosis in newborn screening program strengthens the current program. This situation increases the health and welfare of the society and decreases the morbidity and mortality rates of the diseases.

Keywords: Newborn screening programs, screening tests, technology